

NÉHÁNY JUGOSZLÁV TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRRÓL

GYÖRGY József

Alkalmam nyílt egy kéthetes tanulmányut keretében a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság egyes tudományos nagy könyvtárait meglátogatni, majd ezek strukturáit, működéseit közelebbről megismerlni, Jugoszlávia hat főderatív köztársasága közül, korlátozott időmre való tekintettel a két legnagyobb választottam ki és így elsősorban a szerb és horvát köztársaság tudományos könyvtárait kerestem fel.

A Szerb Szocialista Szövetségi Köztársaság fővárosában, egyben Jugoszlávia fővárosában Belgrádban az egyetemi, nemzeti és akadémiai könyvtárakat látogattam meg.

EGYETEMI KÖNYVTÁR (Universitetska Biblioteka "Svetozar Marković")
Belgrád.

Épület. A könyvtár épülete, ahol jelenleg is működik Carnegie-alapítványból épült, régi archaistikus (oszlopsorokkal) stílusban kizárólagosan könyvtár céljára, ami akkoriban az első világháború után, egész Szerbia területén egyedülálló volt. A könyvtárat ünnepélyesen 1926. május 24-én nyitották meg és ez idő óta külső - és belső állapotában változás (bővítés, átalakítás) nem történt. A második világháború pusztításaiból jelentéktelen sérüléssel került ki. Az intézmény eredete az 1844-ben alapított Szerb Főiskolára (Srpski Liceum) vezethető vissza, amely az 1863, 1905 és 1921 években végbement szervezeti átalakulások után a jelenlegi intézményt eredményezte. Az építészek a könyvtár emeletes és belső korridoros megoldásával már az építéskor igyekeztek a tér-

viszonyokat gazdaságosan megoldani, melyek azonban a jelenlegi helyzetben már nem bizonyulnak elégségesnek.

A működésre jellemző néhány mutatószám.

A könyvtár összallománya 700 000 egység, Dolgozók száma 60 fő, melyből 18 tudományos könyvtáros, 13 középfoku képzettségű, 29 egyéb (adm. techn. segédmunkaerő). Évi gyarapodása 12 000 egység. Évi költségvetése 17 000 000 régi dinár.

A könyvtár alapításától kezdve köteles példányu volt, válogatási joggal. Felügyeleti hatósága az Egyetem rektora és közgyűlése.

Gyűjtőköre, társadalom- és természettudományi, egyetemi jellegének megfelelően és ezen belül

1. Minden tudományággal kapcsolatos lexikák
2. Bilingvisek
3. Humaniorák az egyetemi karoknak megfelelően
4. Technikai munkák egyetemi karoknak megfelelően
5. Doktori disszertációk.

A munkaidő kezdete és vége könyvtári dolgozóknál ugyanaz, mint egész Jugoszláviában az adminisztrációban dolgozóknál, 7-14 óráig hétfőtől-péntekig - 7-13 óráig szombaton, vasárnap a könyvtárak zárva vannak. Olvasótermek nyitvatartási ideje 8-20 óráig, melyet inspekciós rendszerrel látnak el, akárcsak nálunk.

A raktárak az épület hátsó traktusában 4 szinten fémállványokkal (az első világháború német jóvátételéből beszerezve) van felszerelve numerus kurrens nagyságrendi beosztással, külön a periodika és külön a könyvanyag, mely még nyelvi (német, francia, angol stb.) elkülönítést is kap. A raktári oszlopsorok számjelzéssel nincsenek ellátva, mindez a raktárosok memóriájára van bízva. Kompaktus-raktározásról nem is hallottak - legalább is raktárosaik. A könyvtár jellegénél fogva korlátozottan nyilvános, de kölcsönző könyvtár. Beiratkozás kötelező és egységesen 100 dinár a díja.

Néhány általános forgalmi adat a könyvtár működéséről:

Beiratkozott olvasók száma (1965 évben)	5 000
Látogatók száma	65 000
Kölcsönzött könyvek	18 000
Használt egységek száma	50 000
Kölcsönzött folyóiratok	11 000

Szervezeti felépítés, igazgatási kérdések.

Néhány szó a könyvtár szervezeti felépítéséről, a vezetés módozatairól és egyéb szervezeteiről, amely a mi könyvtárainktól eltérően speciális jugoszláv sajátosság:

Az igazgató mellett működik egy un. szélesebb (visi) felsőbb tanács 27 taggal, melyből 8 tagot delegálnak az un. szűkebb tanácsba. A szűkebb tanács tagjai:

1. Egyetemi tanár, vagy előadó	8 tag
2. A könyvtár kollektívájából	13 "
3. Az egyetemi előadók egyesületéből képviselve	1 "
4. A szerbiai könyvtárosok egyesületének képviselője	1 "
5. A diákszövetség képviselője	1 "
6. A könyvtár igazgatója	1 "

Összesen: 25 tag

A tanácsnak automatikusan állásuknál fogva tagjai a 3-6. pontokban felsoroltak. A Tanács mellett még egy un. Intéző Bizottság is működik, mely 7 tagból és 3 póttagból áll. Az igazgatót munkájában még a Tudományos Tanács is támogatja, mely a könyvtár osztályvezetőiből és tudományos titkárából áll. A bizottsági tagokat a könyvtár kollektívája nyílt szavazással jelöli ki, de a választások mindig titkosak. A könyvtárat az igazgató közvetlenül irányítja, feladata és kötelessége megszabni és meghatározni a könyvtár működési és szervezeti szabályzatát. A Tudományos Tanács nevének megfelelően csak mint tanácsadó testület működik az igazgató mellett. Az igazgató állása 4 évre terjed és minden négy év után nyílt pályázattal töltik be az állást. Fizetése a legkisebb fizetés négyszeresénél nem lehet több.

A könyvtár három nagyobb egységű osztályt foglal magába:

1. Adminisztráció és pénzügyi szolgáltatások
2. Állománybeszerzés és feldolgozás
3. Olvasószolgálati osztály

Alosztályok:

1. Titkárság, általános munkák, pénzügyek
2. Beszerzési csoport, csere-feldolgozás, folyóirat-csoport. Ritkaságok megőrzése
3. Forgalom, információ
4. Olvasótermi csoport

Az olvasótermek részletezve a következők:

1. Általános olvasóterem	114 férőhellyel
2. Egyetemi tanári olvasóterem	16 "
3. Folyóiratolvasó	10 "
4. Kéziratolvasó	2 "

Rendelkezések a személyi fizetések felosztásáról. Ebben az ugynevezett "önkormányzat" (samoupravljenje) alapján rögzítik le a könyvtárosok

illetményeit. Ez két részből áll, egy állandó részből, melyet a korábban meghatározott pénzügyi tervük alapján a conto-ként fizetnek ki és egy kiegészítő részből, melyet félévben és az év végén folyósítanak. Ennek az összegnek a nagysága az évközi ún. megtakarításoktól függ és a belső jövedelmi forrásokból merítik. (Filmfelvételek díja, információk, beiratkozási díj és késedelmi díjak stb.) Ezeket azután a munkateljesítmény, kor, beosztás, képesség-képesítés és egyéb tényezők figyelembe vételével határozzák meg, úgy, hogy bizonyos pontokat határoznak meg, tól-tól-ig skálákban és a pontokat dinárba realizálva vetítik ki aszerint, hogy mennyi volt a megtakarítás évközben. E nem állandó rész változik és így természetesen összességében a könyvtárosok fizetése is.

A jugoszláviai könyvtárosok képzéséről megemlítem, hogy az egyetemeken könyvtártudományi szak nincs, de van egy könyvtárosi középiskola, ahonnan a középkaderek vagy könyvtári manipulánsok kerülhetnek ki. Egyebekben a tényleges könyvtárosok egyes speciális szaktanfolyamokon nyerhetnek képzést, ezért azután megkülönböztetnek "knjižničar" és "bibliotekar", mint aki alacsonyabb és magasabb munkakört tölt be, holott a két szó értelme szerint egyet jelent. A tudományos könyvtárakban a tudományos könyvtárosoktól egyetemi szakdiplomát követelnek meg (jog, filozófia, fizika stb.) és egy felső képesítésű könyvtárosokból és az egyetemről delegált tanárokból álló vizsgabizottság előtt, bizonyos idejű könyvtári gyakorlat után meghatározott anyagból kell szakvizsgáznia, melynek sikeres megszerzése után kaphat csak tudományos könyvtárosi beosztást. A vizsgák ottlétem alatt folytak és helyük mindenkor a könyvtár, a bizottság elnöke pedig a könyvtár igazgatója.

A teljesítmény pontjai a beosztás és a képesítés arányában változnak. A munkaidő, mely a hazainál rövidebb, a szabadság, mely a hazainál hosszabb, ugyancsak kedvezőbb a könyvtárosok számára. Fizetett szabadságuk a következőképpen alakult:

	5 évi szolgálat után	18 munkanap	
5-10	"	21	"
11-15	"	24	"
16-20	"	27	"
21	"	30	"

Közönségszolgálat. Egy nagy katalógus teremben két alfabetikus katalógus található, a nyomtatott cirill és a latin betűs könyvekről. 1963. év óta az egész állományukról egységes latinbetűs katalógust készítettek és a doktori disszertációkról külön mutatóval ellátott katalógusuk van. Ugyancsak egy sajátmaguk által felállított és meghatározott tudománysszakokkal készített mutatóval ellátott ún. szakkatalógusuk is van. A felvételeket kézzel írják és annyi példány-

ban gépelletik, ahány katalógus számára a cédula szükséges. Ugyancsak egy külön katalógus tartalmazza a belgrádi kari könyvtárak központositott anyagát. Folyóírattermükben egy kézikatalógus található, külön a folyóiratokról, külön az ujságokról. A könyvtárnak azonkívül még egy központi katalógusa van, mely a szerb szocialista irodalmat tartalmazza az 1870-1914 évekig. A könyvtár katalógushálózata így elég differenciált, berendezésében pedig eléggé elmaradott (szekrények stb.) feltétlenül modernizálásra szoruló.

A könyvtár az igazgató által sokszorosításban kiadott alapszabály (statut) szerint működik, a feladatokkal kapcsolatban az egyes jogok- és kötelességekről pedig külön szabályrendeletben lerögzített működési szabályzat ad irányt.

A könyvtár már említett belső berendezése és felszerelési tárgyai kissé elavultak és régiek, felújításra szorulnak. Az olvasóteremben a két szembelevő hosszant elhelyezett asztalra csak egy lámpa jut, viszont a professzori olvasóterem ennek ellenére barátságos és ami fő, világos. Az olvasótermek felügyeletét külön erre a célra alkalmazott alacsonyabb képesítésű ugynevezett könyvtári manipuláns látja el, akinek a felügyeleten kívül más dolga nincs. Mindkét terem kézikönyvtára zárt polcos, elég egyszerű és nem túl bő lexikális anyaggal van ellátva. Általában munkahelyekkel jól ellátottak, de mégis az 1926. év óta kissé megmerevedtek.

A nagy olvasóterem felső korridorját raktár céljára használják és az ott elhelyezett könyvanyaghoz hozzájutni sem egyszerű, látványnak sem nagyon szivderítő.

A könyvtárnak tudományos kiadványai nincsenek, a tudományos munkára munkaidőkedvezményt nem adnak. A könyvtárközi kölcsönzés elég élénk, kérés-re információt írásban is adnak. Egyes kisebb sokszorosított kiadványuk, igen szerény kivitelű Tájékoztatója, az új beszerzések és doktori disszertációk jegyzéke (a kandidátusi intézmény náluk nincs meghonosítva), valamint a kurrens külföldi folyóiratok jegyzéke még, melyeket havonta adnak ki.

Érdekes és szép az a tradíció-tisztelet és ápolás, mellyel az írók és egyéb neves emberek könyvtári hagyatékát ápolják. Az ilyen anyagot nem olvasztják be az állományba, hanem egy tagban, lehetőleg egy elkülönített helyen tartják. Régi könyvek és kézírataik gyűjteménye lényegesen kisebb a mieinknél, de értékben azért nem maradnak el.

A belső és külső kölcsönzést, valamint a professzori kölcsönzést más-más színű (fehér, kék, piros) tértívennyel különítik el, melynek három részszevénye van és az utolsót egy erős speciálalakú karton kusztosba helyezik, mely a raktárban a kiadott könyv helyére kerül és így a könyv utja mindig azonnal

nyomonkövethető. E gyakorlat nem új, de eredményes. Adminisztrációjuk egyes részei egyszerűsítésre szorulnak,

NEMZETI KÖNYVTÁR (Narodna Biblioteka) Belgrád.

A könyvtár az 1832. évben alapított belgrádi városi könyvtárból több gyűjtemény összevonása után alakult és 1858. év óta szerepel mint Szerb Nemzeti Könyvtár. Alapítása óta köteleespéldányu. Eredeti épületét gazdag és értékes állományát a második világháborúban 1941. április 6-án a német repülőbombák teljesen megsemmisítették. Emlékeztetőül e vandál cselekedetre -mintegy memortól - a könyvtár nagy olvasótermében egy üvegszekrényben egy üszökcsonk van elhelyezve.

Az új épület tervei. A könyvtár egy volt kávéházban nyert elhelyezést, áldatlan hely - és raktározási körülmények között üzemel. A könyvtár jelenlegi új igazgatója (a régi megérkezésem előtt ment nyugállományba) M. Panič-Surep irodalomtörténész. 1970. évre új könyvtárépületet terveztek. Ennek tervei és részletei a Bibliotekar c. szaklapban és volt tudományos munkatársuk által írt könyvben makettel együtt megjelent (Miras Kičević: A Nemzeti Könyvtár története). A terv otlétemkor átdolgozás alatt állt és a módosításokat csak később tárgyalják újra a Müegyetemen. Erre az új épületre 6,5 millió régi dinárt terveztek. Ami keveset erről megtudhattam, az annyi, hogy a korábbi 1960. évben kiadott makettnél maradván, az épület hosszanti irányban elhelyezve, külön toronyraktárral készülne. Légkondicionálás nem szerepel, sem belső nagyobb gépi berendezések. Az építkezéshez szükséges összeget a Skupština öt éves részletekben bocsátja a felhasználás arányában rendelkezésre. Az igazgató a könyvtár nehéz helyzetét egy sokszorosított leiratban "A szerbiai szocialista köztársaság Nemzeti Könyvtárának helyzete" címmel vázolta megdöbbenő, de az utolsó betűig való és nem túlzott realitással. Valóban az új könyvtárépület szükségének égető realitásához semmi kétség nem fér. Megvalósítása életkérdés számukra.

Néhány szó a működésről. A fent vázolt körülmények és egy szervezési hiba miatt csak az utolsó napon sikerült a könyvtárat megtekinteni és ezért az idő hiánya miatt csak egyes lényeges adatot tudok közölni működésükről, mely nagyjából megfelel a mi Nemzeti Könyvtárunk funkcióinak.

Köteleespéldányu könyvtár egész Jugoszlávia területére kiterjedőleg. Bel- és külföldi Nemzeti Könyvtárakkal kapcsolatban vannak,

Ugyancsak önkormányzati szervezete van. Felügyeleti szerve a Kulturális Titkárság,

Kiadványai a Rad és a szerb retrospektív bibliográfia 1868-1944.

Könyvállománya 500 000 egység. Mindent újra kellett kezdeniök.

Az alkalmazottak száma 103 fő. Jellemnyeiket dinár értékben és nem pontokban vetítik ki és folyósítják meghatározott összegben.

Osztályaik szervezete:

Igazgatóság	1 fő
Titkárság	5 "
Beszerezés	13 " (Könyv- és folyóirat együtt)
Katalogizálás	15 " (Szerzői, tárgyi földrajzi)
Folyóirat	3 " (Külön katalógussal)
Bibliográfia	4 " (Retrospektív, nemzeti bibliográfia)
Archeologia	8 " (Régi könyvek, kéziratok)
Állományvédelem	21 " (Információ, kölcsönzés, használat).
Könyvtárfejlesztés	
Hálózati	5 "
Technikai	6 " (Fotó, könyvkötészet)

Olvasótermük 120 férőhellyel és külön professzori olvasóval, hosszanti keskeny elhelyezéssel, régi elavult berendezéssel. Olvasók száma évi 60 000 körül van.

Raktározási viszonyaik igen rosszak, fapalcokkal felszerelve, a látási viszonyok gyatrak. Munkahelyeik szűkek, a folyósokon rengeteg anyag áll feltornyosulva.

Külön tárgyi és alfabetikus katalógusuk van. Sokszorosító gépük nincs. A valóban áldatlan helyzetet csak az új épület változtathatja meg. Erre minden reményük megvan.

A SZERB TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA KÖZPONTI KÖNYVTÁRA. (Centralna Biblioteka Srpske Akademije Nauka.) Belgrád.

1841 évben alakult, de mint könyvtár csak 1842-től áll fenn. (Dimitrije Tírol magánkönyvtárának adományozásából). Az Akadémia Titkársága irányítása alatt áll és ugyanugy együtt nőtt fel a megalakított szerb tudós társasággal történetileg, akárcsak a mi Akadémiánk könyvtára. Nem kötelese példányu könyvtár és nincs önrendelkezése, mint az előbb említett könyvtáraknak. Feladata kizárólagosan az akadémiák gyűjtése. A könyvtár az Akadémia épületében van, de a ház egyben egy bérpalota is, így tehát akadémiai jellegéről nem beszélhetünk. A könyvtár 1952 óta a ház I. emeletén foglal helyet.

A könyvtár felépítése.

Osztályai: 1. Csere, 2. Feldolgozás, 3. Olvasószolgálat, információ, kölcsönzés.

Állománya 500 000 egység. Dolgozók száma 24 fő, ebből a tudományos munkatársak száma 16 fő. Tudományos munkájuk és kiadványuk nincs. Erre ked-

vezményt nem kapnak. Olvasótermük 54 hellyel rendelkezik, a profeszori és az akadémikusi olvasóterem 6-6 férőhellyel működik. Gyakorlatban a könyvtár korlátozottan nyilvános, csak külön feltétellel használható. A beiratkozás kötelező, de díjtalan. Az olvasóterem naponta 8-20 óráig van nyitva, szombaton 7-14 óráig. Kb. 30-50 olvasójuk van naponta. Munkaidejük azonos a többi könyvtárával.

Néhány adat az évi forgalomról.

19 580 látogató

760 olvasó

15 160 könyv

12 400 periodika, akta

268 egységet kaptak és

2 241 egységet adtak kölcsön a könyvtárközi kölcsönzés keretében.

Helyiségeik száma 22. A hagyatékok és a különgyűjtemények egy tagban vannak, numerus kurrens signaturákkal. Raktárviszonyaik jók, jó és szépen gondozott és fejlesztett decimális és alfabetikus katalógusuk van.

EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR (Sveučilišna i Nacionalna Knjižnica) Zágráb.

Eredete még 1606-ra vezethető vissza és egy kollégiumi iskolakönyvtárból fejlődött ki. 1770-1850 között az akkori királyi akadémia, majd a pravoszláv fakultásból nyeri eredetét és jelenlegi funkcióit 1874-től viseli. Jelenlegi épülete 1913 évben épült kizárólag a könyvtár céljára, elég impozáns, szecessziós stílusú. Az intézmény azóta is minden változtatás nélkül ott működik. Vezetője régi könyvtári szakember, dr. Matko Rojnić, a Horváth Tudományos Akadémia levelező tagja, filológus. Helyettese Milutin Ivaničić, a Bibliografski zavod (Bibliográfiai intézet) volt igazgatója, így tehát a vezetés jó kezekben van.

Jellegénél fogva a könyvtár egyben egyetemi és nemzeti könyvtári feladatokat kell hogy ellásson és ez munkájában nem tükröződik mindig tisztán. Gyűjti a horvátországi nyelvterület irodalmát, támogatja az egyetemi oktató és tudományos kutató munkát és bibliográfiai tevékenységet fejt ki. Egyben központi, ún. Matični könyvtár, a nemzeti kultúra központi intézete és az egyetemi intézetek központi könyvtára is. Saját alapszabálya szerint működik, önrendelkezési joga van. Legfelsőbb hatósága a Sabor (a Horvát Szocialista Köztársaság Országgyűlése), a Kulturális Titkárság és Végrehajtó Bizottsága.

A könyvtárosok alkalmazása a Jugoszláviában rendszeresített képezés alapján történik, melyet már fentebb ismertettem. Tudományos könyvtárosi státusba átkerülhet olyan könyvtáros is, akinek nincs meg a megfelelő végzettsége, de 20 éves gyakorlata van és tudományos munkásságot fejt ki.

A könyvtár szervezete.

Beszerzési osztály

Szolgálati osztály, Közönségszolgálat, Bibliográfia,

Feldolgozó osztály (katalógus, kötés)

Technikai osztály

Különgyűjtemények osztálya. (Ide tartozik pl. a zenei gyűjtemény és specialitásuk az amerikai és kanadai hivatalos kiadványok gyűjteménye. Ezek közvetlenül az Igazgatóság alá tartoznak.)

A könyvtár illetménykiszámítása teljesen egyezik szisztémában a belgrádi egyetemi könyvtárnál már tárgyalt rendszerrel. Itt azonban a nyelvtudást külön honorálják, de vizsgát nem követelnek. Időnként minősítést készítenek a dolgozokról, és ha az nagyon gyenge, 3 százalékos fizetéscsökkentést von maga után.

A könyvtár nyilvános. Kutató munka a könyvtáron belül nem folyik, bár ilyet szívesen igényelnének, munkaidőkedvezményel, a könyvtárosok. Munkaideje 7-2 óráig, az olvasótermek 8-20 óráig vannak nyitva.

Olvasószolgálat.

Olvasótermeik:	Nagy olvasó	260 férőhellyel
	Folyóiratolvasó	24 "
	Kis olvasó	12 "
	Térkép olvasó	6 "
	Prof. olvasó	18 "

Az ugynevezett kis olvasó egy referenz könyvtár szerepét tölti be. A kézi-könyvtári anyagon, akárcsak könyvtárunkban, kettős szignatura van: MC (Mala Čitaonica) kis olvasó, s ha a könyv kikerül ebből az olvasóteremből, egyszerűen leveszik a külön szignaturát.

Felvilágosításuk megfelelnek a tudományos tájékoztatás követelményeinek. Központi katalógusuk van a Horvátországban található könyvekről és folyóiratokról. A könyvtár állományáról betűrendes és szakkatalógust készítenek, valamint külön folyóiratkatalógussal rendelkeznek. Ebből díjazás mellett felvilágosítást és nagyobb összeállítást nyújtanak. Kölcsönzési rendszerük és nyilvántartásuk elég elmaradott. Napi kölcsönzésük 50 egység körül mozog.

Raktári helyzetük tragikus. Hármas sorokban vannak a földön és a polcon a könyvek és sok az ömlesztett anyag. Pótraktáruk nincs, ezen a téren nagyon elhanyagolt a helyzetük.

Az új épület tervei.

A közeljövő tervei között szerepel a könyvtár új épületének a felépítése. Nyilvános pályázatot a tervek elkészítésére nem hirdettek, mert szerintük egyrészt költséges, másrészt nem sok eredménnyel jár. Az egyetem mögötti nagy telekrészt jelölték ki a könyvtár számára. A jelenlegi könyvtáráépületből műszaki könyvtárat terveznek kialakítani.

Az épületet torony-raktár nélkül hosszanti helyzetben, 10 emeletre tervezik, a raktárakat két emelet mélységben helyeznék el (vakraktár). A félemele-
ten lenne a 400 férőhelyes nagy olvasó, megosztva társadalom- és természet-
tudományi részre és körben helyezkednének el a professzori kutatók és a kap-
csolódó munkahelyek. A raktárt 4 millió egységre tervezik.

A JUGOSZLÁV TUDOMÁNYOS ÉS MŰVÉSZETI AKADEMLIA KÖZPONTI
KÖNYVTÁRA (Centralna Knjižnica Jugoslovenske Akademije Znanosti i Umjet-
nosti) Zágráb.

Alapítása az Akadémiával esik egybe. Strossmayer djakovári érsek
1877 évben alapította. A könyvtár vezetője ugyancsak Rojnić akadémikus, aki
egy héten egy alkalommal látogatja meg a könyvtárat, melyet helyettese dr.
Tomislav Jakić vezet. A könyvtár állománya ugyancsak adományozók könyv-
tárából keletkezett. Jelenlegi állományuk 120 000 egység. A könyvtár nem köte-
lepéldányu és önkormányozása sincs. Felsőbb szerve az Akadémia Elnöksége.
12 munkatársából 9 tudományos munkatárs. Korlátozottan nyilvános a csak
akadémikát gyűjtő könyvtárat, csak tudományos kutatók használhatják. Könyvtári
kiadványaik nincsenek, de 1977- re 100 éves fennállásuk alkalmára egy emlék-
könyv kiadását tervezik. Tudományos Tanácsuk tartja az összeköttetést az El-
nökséggel.

A könyvtár osztályai: Titkárság, Beszerzési osztály, Kölcsönzési
osztály, Információs osztály. A dolgozók az illetményüket dinárértékben és nem
pontokban kapják -tól-ig skála szerint. A terv nem teljesítése 10 százalékos
fizetéscsökkentést vonhat maga után. Munkaidejük egységesen 7-14 óráig, az ol-
vasóterem 8-13 óráig tart nyitva. Szombat munkaszüneti nap.

Az olvasóterem 20 személyes. Katalógusaik: tudományos, alfabetikus,
topográfiai, valamint külön szolgálati katalógus is. A könyvek felvételénél jelzik
az eredetet (csere, ajándék, bevétel). A tudományos katalógus 25 fűcsoportból
áll. Napi feldolgozásuk 10-12 egység, kölcsönzésük 10-15 kötet, 500 intézettel
állnak kapcsolatban. A szakreferenzs szerepét az igazgató és helyettese látja
ei. A könyvtár kicsi, de megnyerő és általában munkáját jól látja el.

A HORVÁT TUDOMÁNYOS ÉS MŰVÉSZETI AKADEMLIA TÖRTÉNETTUDO-
DOMÁNYI INTÉZETÉNEK KÖNYVTÁRA (Knjižnica Historiskog Instituta Jug,
Akad. Znanosti i Umjetnosti) Zágráb.

Ez az akadémiai intézeti könyvtár ugyanugy mint maga az Intézet 1948
óta működik. Állománya 17 759 egység. Az intézet vezetője dr. Zdenko
Herkov professzor. A könyvtár önállóan működik és nincsenek hálózati vi-
szonyban az akadémia központi könyvtárával. Egy könyvtáros vezeti és komoly
csereviszonyt bonyolít le többek között magyar könyvtárral. A Magyar Tudomá-

nyos Akadémia Történettudományi Intézetének könyvtárával közös kiadványuk van és az együttműködés más területen is erős. A könyvtár szépen rendezett, jó szakanyaga van és komoly támogatást nyújt a tudományos kutatóknak.

BIBLIOTEKA MATICE SRPSKE - Novi Sad,

Az Intézet 1826-ban alakult Pesten, amikor a hazai szerbség felbuzdulva a Magyar Tudós Társaság megalakulásán, egy ilyenszerű és jellegű intézményt alapított, nyelvművelő jelleggel, Matica (anyácska), a délszláv nyelv művelésének szimbólumaként. A könyvtár 1842-ben alakult Tekeli Száva ajándékozásaiból. Az egész intézmény a könyvtárral együtt 1864-ben került a jelenlegi épületébe Novi Sadra.

Néhány adat a könyvtárról: állománya 300 000 egység, alkalmazottak száma 70, két modern olvasóterme van, az egyik 70, a másik 75 fős. Külön professzori szobával rendelkezik. Az intézmény jelenleg modernizálás és átépítés alatt áll és ezért berendezése a jelenlegi jugoszláviai legmodernebb könyvtárberendezések közé tartozik. Alacsony, sima, egyszerű, de mégis praktikus burokat, kiváló raktár négy szintes, modern fémállványokkal.

A könyvtár kötelempéldányt kap egész Jugoszlávia területéről. Katalógusa alfabetikus és decimális. Itt találkoztam az egyetemes tizedes osztályozás használatával először.

Külön muzeális gyűjteménye és a híres Matica-képtára óriási értéket jelent Jugoszlávia számára.

A könyvtár működése és szerepe a jelenleg kiadott jubileumi Évkönyvükben van lerögzítve és egy egész külön tanulmányt érdemel. Csak azt a rendkívüli nagy szerepet és komoly működést és értéket kell újra hangsúlyozni, melyet ez a tudományos intézmény a mi számunkra is jelent.

AZ EGYETEM FILOZÓFIAI FAKULTÁSÁNAK KÖNYVTÁRA. (Biblioteka filozofskog fakulteta) - Novi Sad.

Egy kis kari könyvtár, mely számunkra különösen jelentős, ugyanis gazdag és érdekes magyar nyelvű anyaga van. Igazgatója dr. Dragiša Polužanski régi partizán, mozgalmi ember és kitűnő szakkönyvtáros.

Állományuk 106 000 kötet, munkatársaik száma összesen 7 fő. Az állományt a kari feladatnak megfelelően a szemináriumi olvasóba viszik és ott használják.

A könyvtár szervezeti felépítése: beszerzések - feldolgozás, - folyóirat, új könyvek, - csere. Felügyeleti szerve a Dékán és a Könyvtári Bizottság, melyben hivatalból az igazgató is résztvesz. (4 professzor és az igazgató). A norma pontjai szerint béreznek, alapszabályok és működési szabályzatuk ki van dolgozva.

Forgalmuk nem nagy, de a csere és a könyvtárközi kölcsönzésük elég je-

lentős. Feladatukat, a kari munka támogatását rendkívül jól látják el az igazgató kiváló vezetésével. Több katalógusuk és nyilvántartásuk van, mely az anyagot jól feltárja.

A Novi Sadi Egyetemen a magyar irodalom és nyelvészeti szak a könyvtár anyagával kiváló támogatást nyer, melynek ápolása éppen egyik lényeges feladata közé tartozik. Jó volt ezt helyszínen látni és tapasztalni, hogy a magyar nyelv és irodalom ápolása a jugoszláv kormány támogatásával az egyetemen milyen szép fejlődést ér el.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 14. évf. 1968. 1. sz. Kiad. a Népmívelési Propaganda Iroda. F. k. Nemes Iván igazgató. Szerkeszti: Gerő Zsoltné. - Példányszám 600. Terj.: A/5 iv. Készült az NPI Sokszorosító Üzemében. Bp. VII. Gorkij fasor 45. F. v. Fehérvári Tibor Tászkaszám: 1247/68. Szerkesztőség: Budapest, VII. Múzeum utca 3. Telefon 134-000/272.